

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антоненко М. Християнські принципи виховання: азбука використання / М. Антоненко // Психологія і суспільство. – 2012. – № 3. – С. 113-118.
2. Бех І. Д. Духовний розвиток особистості: поступ у незвідане / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія України. – 2007. – № 1. – С. 5-27.
3. Грицик М. Християнське виховання / М. Грицик // Позакласний час. – 2013. – № 9/10. – С. 130-131.

Кадиляк Л.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Процес становлення та розвитку Української держави неможливий без духовного відродження та пробудження національної свідомості кожного українця. Сучасна молодь закладає підвалини народної ідеології майбутнього, усвідомлюючи себе частиною нації, співставляючи свою діяльність з інтересами суспільства. Тому громадянський і національний патріотизм є одним із найголовніших завдань виховної роботи української загальноосвітньої школи сьогодні.

Формування патріотизму відбувається у дитячі (переважно шкільні) роки. Тому становлення справжнього патріота України, майбутнього будівника нашої держави здійснюється через систему знань. Відповідно, неабияке значення має зміст дисциплін, які вивчаються у навчальному закладі. Особливе місце у закладенні фундаменту національно настроєної свідомості відіграють гуманітарні дисципліни. Шкільні предмети математичного чи природничого циклу не є національно спрямованими. Проте українська мова, література чи історія України розкривають особливості етносу, фольклору, природи, екології рідного краю.

Мета статті – аналіз сучасного патріотичного виховання українських дітей засобами гуманітарних дисциплін.

Як зазначає Ю. Бондаренко, «Національне виховання – це формування в учнів продуктивних для національного розвитку України суспільно-політичних, духовно-культурних та морально-психологічних орієнтирів, поєднане з процесом включення школярів у систему ідентифікаційних зв'язків зі своїм народом» [1, с.22]. На думку М. Вишняка [2], патріотизм в учнів треба формувати системно та поетапно. Можна чітко виокремити три етапи становлення свідомого громадянина своєї держави:

1) дошкільне виховання та початкова освіта, в процесі яких закладаються основні моральні та світоглядні цінності;

2) шкільна освіта, коли формуються особистісні моральні та духовні цінності, формуються знання, уміння для самостійного життя;

3) вища освіта, коли обирається громадянська позиція і вдосконалюються набуті знання, уміння й навички.

В. Довбищенко та О. Ковальчук вважають, що національне виховання у молодших класах повинне здійснюватися засобами українознавства, яке «має бути не просто складовою частиною кожної дисципліни, а стрижнем усієї навчальної та виховної роботи в школі» [3, с.85].

На думку науковців, повинні входити:

— мистецтво слова (тобто український фольклор, українська література);

— музика і співи (українські народні пісні);

— образотворче мистецтво (українське народне малярство);

— художня праця (українські народні ремесла, вишивка, тощо);

— українські народні танці, театралізовані «дійства» [3, с.85]

Такий предмет варто запровадити у початковій школі, коли розвиток дитини повинен здійснюватись засобами народного мистецтва, різними видами усної народної творчості. У середніх класах особливе місце посідають такі гуманітарні дисципліни, як історія України, українська мова та література.

М. Вишняк виділяє основні виховні цілі вивчення української мови: «формування морально-етичних навичок поведінки, розвиток почуття любові до рідної землі, поваги до українського народу, цікавості до його мови, культури, літератури, звичаїв, традицій» [2, с.26].

Головна роль у виховному процесі належить саме педагогу, який «повинен бути високо свідомим громадянином України, її патріотом»[2, с.26].

Засобом формування національної свідомості також є уроки української літератури, які виконують не тільки освітню та естетичну функцію, але й виховну. Література є могутнім джерелом знань та пам'яті народу, вона містить в собі безмежні грані охоплення простору багатьох поколінь. Вона спирається на народну думку, тим самим впливає на свідомість учня. Ю.Бондаренко зазначає, що «патріотичне виховання на уроках словесності має здійснюватись на основі проблемного вивчення текстів, де однією з ідейно-тематичних домінант є активна і пасивна настанови до національного відродження»[1, с.23]. Результативність національного виховання не в останню чергу залежить від ступеня засвоєння художніх творів. Тексти повинні аналізуватися на різних рівнях: сюжетно-композиційному, жанрово-стилістичному, ідейно-тематичному та на рівні образів-персонажів. «Під час розгляду творів художньої літератури на сюжетно-композиційному рівні, учні найбільше залучаються до усвідомлення національно-політичних цінностей. Відтворення історичних подій, динаміка суспільних процесів поглиблюються на основі переживання школярами, при цьому ідентифікуються їхні зв'язки із рідним народом, як «складова національної самосвідомості»[1,с.25]. Так, адже змальовуючи історичні умови існування України під ярмом інших держав, її невільницький стан та описи злочинів окупаційних режимів, якими насичені тексти, автор дає можливість виробляти державницькі погляди в учня, усвідомити незламність духу справжнього патріота, який, незважаючи на репресії та неможливість буття, продовжує відстоювати позиції своєї країни. Протягом майже 20 століть перебування під владою Російської імперії поняття «батьківщина» всілякими способами намагались викоренити із думки українця. Проте це неможливо, зважаючи на те, що під дією історичних та духовних процесів в Україні формувалась патріотично вихована інтелігенція, яка не зникає й до сьогодні, насаджуючи ідеал справжнього громадянина із своїми поглядами та переконаннями.

Отже, реалізація основних завдань патріотичного виховання стосується перш за все гуманітарного циклу дисциплін, який має для цього всі можливості. На уроках українознавства, української мови, літератури та історії України школярі глибоко переживають та усвідомлюють основні національно-політичні цінності. Проте, й інші предмети повинні містити інформацію про досягнення нашого народу, видатних українців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко Ю. Урок літератури в системі національного виховання / Ю. Бондаренко // Рідна школа. – 1998. – № 9. – С. 22-26.
2. Вишняк М. Патріотичне виховання учнів за допомогою української мови та літератури: / М. Вишняк // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 25-28.
3. Довбищенко В., Ковальчук О. Національне виховання: / В.Довбищенко, О.Ковальчук // Слово і час. – 1992. – № 6. – С. 84-87.
4. Єрмоленко С. Національна свідомість і виховання української мовної особистості: / С. Єрмоленко // Урок Української. – 2001. – № 11/12. – С. 9-10.
5. Макаренко, А. С. Вибрані педагогічні твори. Статті, лекції, виступи / А. С. Макаренко ; за заг. ред. Є. Н. Мединського, І. Ф. Свядковського ; упоряд. І. Ф. Козлов. – К. – Х. : Рад. шк., 1947. – 281 с.
6. Сухомлинський В.О. Народження громадянина / В.О. Сухомлинський // Т. 3. – К. : Радянська школа, 1977. – 433 с.

Гладій А.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

МЕТОД «ВИБУХУ»: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛКИ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Видатний педагог А. С. Макаренко залишив велику спадщину, до якої вже майже століття звертаються науковці-теоретики і педагоги-практики. Його друковані праці не є теоретичними здогадками чи логічними умовиводами, вони написані з життя, із власного педагогічного досвіду Антона Семеновича, що накопичувався методом проб і помилок у досить екстремальних умовах, коли треба було проявляти всю свою педагогічну майстерність та